

**ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΚΑΤΑ
ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Π. Ε.:
“ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ”**

ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ Τ.¹, και ΤΟΠΑΛΙΔΟΥ Σ.¹

¹ 27^ο Νηπιαγωγείο Αθηνών
e-mail: filniko@yahoo.gr

ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κατά τη διάρκεια του Περιβαλλοντικού Προγράμματος: «**Περπατώντας στον Πεζόδρομο Διονυσίου Αρεοπαγίτου**», επιδιώξαμε να δουλέψουμε διάφορες τεχνικές αξιολόγησης, για να διαπιστώσουμε, τόσο το βαθμό κατάκτησης των νεοεισερχόμενων γνώσεων, όσο και την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των παιδιών. Επίσης, από τις δημιουργίες τους, θελήσαμε να διαπιστώσουμε τη βελτίωση του κάθε παιδιού χωριστά, αλλά και της ομάδας συλλογικά.

Αναφερόμενοι σε παιδιά νηπιαγωγείου (ηλικίας 4-5 ετών), τα οποία δεν μπορούν να ακόμα να εκφραστούν με το γραπτό λόγο, επιλέξαμε οι τεχνικές αξιολόγησης αφ' ενός να έχουν μία ποικιλία, για να μη βαρεθούν τα παιδιά και αφ' ετέρου να απευθύνονται σε παιδιά αυτής της ηλικίας. Χρησιμοποιήσαμε τη ζωγραφική, την καταγραφή του λεξιλογίου, την παρατήρηση φωτογραφιών, τα παιχνίδια ρόλων, τις ομαδοποιήσεις εικόνων και την κατασκευή χαρτών με κολάζ και ζωγραφική.

Οι συναντήσεις ανά τακτά διαστήματα ,που είχαν οι δύο εκπαιδευτικοί, που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, λειτούργησαν ως **αυτοαξιολόγηση**. Κατά τη διάρκεια αυτών των συναντήσεων, συζητούσαν την πορεία του προγράμματος, συμβουλευόντουσαν τις παρατηρήσεις και τις καταγραφές που είχαν κάνει σχετικά με τις αντιδράσεις των παιδιών, αναπροσάρμοζαν τις δραστηριότητες, έκριναν τη στάση τους, έτσι ώστε να υπάρχει βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου.

NIKOLOUDI T.¹, and TOPALIDOU S.¹

¹ 27^ο infant school of Athens, e-mail: filniko@yahoo.gr

ABSTRACT

During the Enviromental Programme : “**Walking on Dionisiou Areopagitou Pedestrian**”, we wanted to use different techniques of evaluation, in order, not only to realize how much the children have learned, but also to give them the opportunity to propose solutions to the problems which they had already located . Through the children’s creations, we wanted to obtain the personal improvement of each student and the improvement of all the group .

Due to the fact that we working with children of the infant school (ages 4-5 years), who are not able to write yet, we chose to use a variety between the techniques of evaluation, as we didn’t want the children to get bored. We also tried to choose, the most appropriate techniques for children of the above ages. Bearing those in mind, we made use of drawing, role- playing games, creating lists of new vocabulary, observing photos, grouping pictures, making maps by gluing and drawing.

The meetings between the two teachers, who participated in the programme, were functioned as **self-evaluation**. During these meetings, they discussed about the progress of the programme, consulted the observations and notes they had made on the children’s reactions, changed certain activities, criticized their attitude , in order to improve their educational proceeding.

Λέξεις κλειδιά: Τεχνικές αξιολόγησης, αυτοαξιολόγηση, βελτίωση εκπαιδευτικού έργου, ποικιλία τεχνικών, αναπτυξιακά κατάλληλες, ανταπόκριση των παιδιών.

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Η Αξιολόγηση αποτελεί βασικό στοιχείο κάθε οργανωμένης και συστηματικής διαδικασίας την οποία χαρακτηρίζει ο σχεδιασμός, ο προγραμματισμός και η εφαρμογή στην πράξη. Βασικός της σκοπός είναι η ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης» (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Προγράμματα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων για το Νηπιαγωγείο, 2002, σελ. 702) Έχοντας υπόψη τον επίσημο ορισμό της αξιολόγησης, προβληματιστήκαμε κατά πόσο εφαρμόζεται πραγματικά στην τάξη και κατά πόσο αξιοποιούμε τις πληροφορίες που παίρνουμε από αυτή, προς όφελος του κάθε παιδιού χωριστά, αλλά και όλης της ομάδας γενικότερα.

Η απόφαση να υλοποιήσουμε ένα περιβαλλοντικό σχέδιο εργασίας, θα μας έδινε την ευκαιρία να εφαρμόσουμε την αξιολόγηση, οργανωμένα και συστηματικά. Το ζητούμενο ήταν, πώς θα οργανώσουμε την αξιολόγηση, τι θα αξιολογούσαμε, με ποιες τεχνικές και σε ποια χρονική στιγμή.

Η αναζήτηση στη σχετική βιβλιογραφία, μας έδωσε απαντήσεις στα ερωτήματα, που είχαμε θέσει για την τρόπο οργάνωσης, το περιεχόμενο και το χρόνο που θα γινόταν η αξιολόγηση. Δυστυχώς, δεν μπορέσαμε να βρούμε απάντηση στο ερώτημα σχετικά με τις τεχνικές που θα χρησιμοποιούσαμε. Σε αυτό το σημείο επισημαίνουμε, ότι είχαμε να δουλέψουμε με παιδιά νηπιαγωγείου. Δε βρήκαμε τίποτα για τη συγκεκριμένη βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Οι Μπαγάκης και Κοσμίδης υποστηρίζουν, ότι «η αξιολόγηση, ενός προγράμματος είναι μια σύνθετη διαδικασία, η οποία μπορεί να γίνει σε πολλά πλαίσια με πολύ διαφορετικές προσεγγίσεις και πολύ διαφορετικές τεχνικές» (Μπαγάκη, Γ, Κοσμίδη , Π (2004), Αναζητώντας πλαίσιο on going αξιολόγησης ενός προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, στο Μπαγάκη, Γ (επιμ), *Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Σχολείου*, Εκδ, Μεταίχιμο, Αθήνα, σελ.386). Η Γκλιάου αναφέρει, ότι οι τεχνικές αξιολόγησης, θα πρέπει να είναι κατάλληλες για την κάθε ομάδα, ως προς την ηλικία, τις μαθησιακές ανάγκες, τις εμπειρίες των παιδιών. (Γκλιάου – Χριστοδούλου, Ν (2003), Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών στο Νηπιαγωγείο, *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 36, σελ. 8-14).

Δεχόμενοι τις δύο προηγούμενες απόψεις,, επιλέξαμε να χρησιμοποιήσουμε εναλλακτικές τεχνικές αξιολόγησης,, σύμφωνα με τις οποίες θα δινόταν έμφαση στις επικοινωνιακές δεξιότητες μεταξύ των παιδιών ,στην ανάληψη υπευθυνότητας, στη συλλογική εργασία, στη δημιουργική σκέψη, στην έρευνα και στην κριτική σκέψη. Υλοποιώντας το συγκεκριμένο σχέδιο εργασίας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,, βασιστήκαμε στο μοντέλο πολλαπλής αξιολόγησης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση του Bennet, σύμφωνα με το οποίο, η αξιολόγηση αποβλέπει: α) στη βελτίωση του προγράμματος , β) στη βελτίωση του επίπεδου μάθησης εκπαιδευομένων, γ) στην επιτυχία λήψης αποφάσεων και δ) στην ορθότερη διαχείριση του περιβάλλοντος. (Bennet(1989), *Four Steps to Evaluating Enviromental education Learning Experiences, Journal of Enviromental Education*, τμ.20, τχ.2, σελ.14-21)

Θεωρήσαμε, ότι θα πρέπει να αξιολογήσουμε, εάν επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι που είχαμε θέσει και, τι τελικά έμαθαν τα παιδιά από την όλη διαδικασία.

Μετά από πρόταση των παιδιών, χωρίσαμε το πρόγραμμα σε έξι επιμέρους ενότητες . Οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί, αποφασίσαμε για κάθε ενότητα, να χρησιμοποιήσουμε και διαφορετική τεχνική, τόσο για να έχουμε μία ποικιλία, ώστε να κρατηθεί αμείωτο το ενδιαφέρον των παιδιών, όσο και για να διαπιστώσουμε τη λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητά τους, σε σχέση με τις νεοαποκτηθείσες πληροφορίες και τη μετάλλαξή τους σε οργανωμένη γνώση.

Κρίναμε, ότι θα έπρεπε οι τεχνικές αξιολόγησης, να έχουν μία εναλλαγή, και να δίνονται με τέτοιο τρόπο, που να μπορούν να ανταποκριθούν σ' αυτές τα παιδιά. Ως γνωστό ,τα παιδιά αυτής της ηλικίας, δεν έχουν ικανότητες γραφής και ανάγνωσης. Επομένως δεν ήταν δυνατή, η χρήση ερωτηματολογίου, ή η συμπλήρωση τεστ. Αυτό το σκεπτικό μας οδήγησε στην απεικόνιση των γνώσεων των παιδιών Η τεχνική της παρατήρησης, εφαρμόστηκε, με τη μορφή παρατήρησης των δημιουργημάτων των παιδιών , κατά την αυτοαξιολόγηση και κατά τη διαμορφωτική αξιολόγηση.

Επιλέξαμε τη ζωγραφική, τα παιχνίδια ρόλων, την παρατήρηση φωτογραφιών, την ομαδοποίηση εικόνων, την κατασκευή χαρτών, την καταγραφή από εμάς, του λεξιλογίου των παιδιών , των

προβλημάτων που εντόπισαν και των προτάσεων που έκαναν για ανεύρεση λύσεων. Οι συγκεκριμένες τεχνικές που θα χρησιμοποιούσαμε δε θέλαμε να ήταν ξεκομμένες από το Αναλυτικό Πρόγραμμα, αλλά να συμβάλλουν κι αυτές στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Κάθε μία από αυτές τις τεχνικές ανταποκρινόταν στο αναπτυξιακό επίπεδο των παιδιών

Πιο συγκεκριμένα: Η ζωγραφική, η χαρτοκολλητική και τα παιχνίδια ρόλων ήταν από τις πιο οικείες δραστηριότητες, στις οποίες τα παιδιά μπορούσαν πολύ εύκολα να ανταποκριθούν.

Στόχος μας ήταν μέσα από αυτές, να καλλιεργηθεί το καλλιτεχνικό ένστικτο των παιδιών και να βελτιωθεί η συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ τους. Η παρατήρηση των φωτογραφιών, ήταν κατάλληλη γι αυτήν την ηλικία, γιατί έχει αναπτυχθεί το στάδιο της γενίκευσης και της αφαίρεσης της σκέψης (Παρασκευόπουλος, 1984) και θα συντελούσαν στην καλλιέργεια της σκέψης. Η παρατήρηση εικόνων καθώς και το εμπλουτισμένο λεξιλόγιο, επιλέχθηκαν, γιατί συμβάλλουν στη χρήση της γλώσσας ως εργαλείο σκέψης, αλλά και στη βελτίωση του προφορικού λόγου. Η επισήμανση των προβλημάτων και η πρόταση λύσεων, βοηθούν τα παιδιά να εξοικειωθούν με τη δομή του λόγου, αλλά και να αποκτήσουν άποψη και κριτική σκέψη.

Για να μπορέσουμε να διαπιστώσουμε τι έμαθαν τα παιδιά, σε πολλές από αυτές τις τεχνικές χρησιμοποιήσαμε και τις τρεις φάσεις της αξιολόγησης. Την πρώτη φάση, τη φάση ΠΙΠΝ, με την οποία διερευνήσαμε τι ήξεραν τα παιδιά, τη δεύτερη φάση, τη φάση ΚΑΤΑ, η οποία είχε και τη μορφή της διαμορφωτικής αξιολόγησης και την τρίτη φάση, τη φάση ΜΕΤΑ, με την οποία έγινε η τελική αξιολόγηση για το τι έμαθαν τα παιδιά (Δημητρόπουλος, 1997).

2.ΜΕΘΟΔΟΣ

Το πρόγραμμα, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, χωρίζεται σε έξι ενότητες. Α' ενότητα: «Πράσινο», Β' ενότητα: «Αρχαία», Γ' ενότητα: «Πινακίδες», Δ' ενότητα: «Άνθρωποι», Ε' ενότητα: «Σπίτια» και ΣΤ' ενότητα: « Προβλήματα – Προτάσεις».

Πιο συγκεκριμένα:

Στην πρώτη ενότητα, στο «Πράσινο», επιλέξαμε ως τεχνική αξιολόγησης την **καταγραφή του λεξιλογίου**, ώστε να διαπιστώσουμε κατά πόσο εμπλουτίστηκε. Πριν την ενασχόλησή μας με την ενότητα, ρωτήσαμε τα παιδιά να μας πουν τι γνώριζαν, για τα δέντρα και τα λουλούδια που υπάρχουν στον πεζόδρομο. Οι απαντήσεις τους, ήταν περιορισμένες και προέρχονταν από τρία – τέσσερα παιδιά. Τις καταγράψαμε και τις αναρτήσαμε στη γωνιά της συζήτησης. Ακολούθησε η επίσκεψη στο λόφο, η πραγματοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος εκεί, η εξερεύνηση, η παρατήρηση του χώρου, των φυτών, των πουλιών, των εντόμων, η επεξεργασία όλων των στοιχείων που επισήμαιναν στο σχολείο, διάφορες εικαστικές και γλωσσικές δραστηριότητες και η ανάγνωση πολλών σχετικών βιβλίων. Στο τέλος της ενότητας, κάνοντας μία ανασκόπηση των όσων είχαμε πει, σχετικά με τα δέντρα, τα λουλούδια, τα έντομα ρωτήσαμε και πάλι τα παιδιά να μας πουν τι γνώριζαν για το πράσινο. Υπήρχε καταγισμός λέξεων, ποικιλία στις απαντήσεις και συμμετοχή από τα πιο πολλά παιδιά της τάξης. Καταγράψαμε τις λέξεις που μας είπαν τα παιδιά και τις αναρτήσαμε κι αυτές στη γωνιά της συζήτησης. Συγκρίναμε μαζί με τα παιδιά τι ήξεραν και τι καινούριο έμαθαν. Χαρακτηριστική ήταν η φράση που μας είπε ένα παιδί: « Πω! Πω πολλά που μάθαμε!».

Πίνακας 1. Καταγραφή λεξιλογίου πριν και μετά την υλοποίηση της ενότητας «Πράσινο».

Λέξεις που ήξεραν πριν	Λέξεις που έμαθαν μετά
<ul style="list-style-type: none"> • Πολλά δέντρα • Ελιές • Κουκουνάρια • Πεύκα • Χαμηλά δέντρα • Φύλλα • Μαργαρίτες • Παπαρούνες 	<ul style="list-style-type: none"> • Πεύκο- πευκοβελόνα • Χαρουπιά- Χαρούπι • Κυπαρίσσι – κυπαρισσόμηλο • Θάμνος • Αειθαλή • Φυλλοβόλα • Φωτοσύνθεση • Διοξειδίο του άνθρακα

<ul style="list-style-type: none"> • Μυρμήγκια • Πασχαλίτσα • Χελιδόνια • Περιστέρι • Σαλιγκάρια • Μέλισσες 	<ul style="list-style-type: none"> • Οξυγόνο • Φυτά • Ρίζα • Αγκαθόφυλλα • Μανιτάρια • Κάμπιες • Αυτόματο πότισμα • Καρποί φυτών • Αγριολούλουδα • Γυμνοσάλιαγκας • Κοκκινολαίμης • Κότσυφας • Σπυργίτι • Σπίνος • Δεκαοχτούρα • Γεράκι • Γλάρος • Αετός • Ράμφος • Τσουκνίδες • Κηρήθρα • Κυψέλη • Σφίγγες • Φωλιές σε δέντρα • Φωλιές σε φώτα. • Καμπανούλες • Ακακία • Χαμομήλι • Βότανα • Δεντρολίβανο • Ανεμόνα • Δάφνη • Μπουμπούκι • Καβούκι
---	---

Παρατηρώντας τις καταγραφές των δύο λεξιλογίων, μπορούμε να αντιληφθούμε εύκολα, την ποσότητα των καινούριων λέξεων που έμαθαν τα παιδιά, οι οποίες σε συνδυασμό με τη βιωματική επεξεργασία, μετασχηματίστηκαν σε καινούριες γνώσεις.

Στη δεύτερη ενότητα, στα «**Αρχαία**», επιλέξαμε ως τεχνική αξιολόγησης τη **ζωγραφική** του ίδιου φυλλαδίου στην αρχή και στο τέλος της ενότητας.

Μοιράσαμε στα παιδιά, ένα φυλλάδιο, που απεικόνιζε το βράχο της Ακρόπολης, χωρίς κανένα κτίσμα πάνω και γύρω από αυτόν. Τους ζητήσαμε να ζωγραφίσουν, τα αρχαία που γνώριζαν πως υπάρχουν. Το ίδιο φυλλάδιο, το μοιράσαμε και στο τέλος της ενότητας, για να διαπιστώσουμε αν όλα όσα μάθαμε κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης ενότητας κατακτήθηκαν από τα παιδιά. Στο αρχικό φυλλάδιο ένα μεγάλο ποσοστό από τα παιδιά ζωγράφησε ένα κτίσμα πάνω στο βράχο, που το ονομάτισε Ακρόπολη. Πολλά παιδιά έκαναν σπίτια και δέντρα. Κανένα δε σχεδίασε το Ηρώδειο και το θέατρο του Διονύσου. Μετά την επίσκεψή μας στους αρχαιολογικούς χώρους, την ενασχόλησή μας με αυτούς, τη μελέτη βιβλίων, την επίσκεψη αρχαιολόγου, την κατασκευή γύψινων εκμαγείων, το δανεισμό μουσειοσκευών, τους ζητήσαμε να συμπληρώσουν το ίδιο φυλλάδιο. Στην τελική ζωγραφική των παιδιών, διακρινόταν το χαρακτηριστικό κτίσμα που πλέον ήξεραν, ότι ήταν ο Παρθενώνας και δεν το έλεγαν Ακρόπολη. Πρόσθεσαν το Ηρώδειο και το αρχαίο θέατρο του Διονύσου.

Εικόνα 1 Ζωγραφιές των παιδιών με τα αρχαία που γνωρίζουν, ότι υπάρχουν πάνω και γύρω από το βράχο της Ακρόπολης, στην αρχή και στο τέλος της ενότητας.

Εικόνα 1^α (πριν)

Εικόνα 1^β (μετά)

Στην τρίτη ενότητα, στις «Πινακίδες», επιλέξαμε ως τεχνική αξιολόγησης, ένα παιχνίδι σχετικό με την παρατήρηση φωτογραφιών και τη γραφή πινακίδων. Πριν την παρατήρηση των πινακίδων, που βρίσκονται στον πεζόδρομο και την ερμηνεία του περιεχομένου τους, ζητήσαμε από τα παιδιά να φανταστούν, τι μπορεί να γράφουν και να μας αιτιολογήσουν από πού το κατάλαβαν. Επισκεφτήκαμε τον πεζόδρομο, παρατηρήσαμε τις πινακίδες, εξηγήσαμε τι γράφουν, τις φωτογραφίσαμε. Στο τέλος της ενότητας, παίξαμε ένα παιχνίδι. Κρύψαμε σε ορισμένες γωνίες της τάξης τις φωτογραφίες από τις πινακίδες. Τα παιδιά τις αναζήτησαν. Όποιος τις έβρισκε, έλεγε στα υπόλοιπα τι γράφουν οι πινακίδες. Στη συνέχεια τους ζητήσαμε να μας γράψουν και να μας σχεδιάσουν τις πινακίδες με το δικό τους τρόπο. Είναι χαρακτηριστικό, ότι, όταν μετά την περιγραφή και την παρατήρηση των πινακίδων τους ζητήσαμε να μας περιγράψουν τι λένε, ο λόγος τους ήταν πιο συγκεκριμένος και πιο σαφής. Γνώριζαν πολύ καλά τι σήμαινε η κάθε μία από αυτές και το έλεγαν με το δικό τους τρόπο. Επίσης και η ζωγραφική τους ήταν πιο συγκεκριμένη.

Εικόνες 2&3. Ζωγραφική και αυθόρμητη γραφή των πινακίδων (μετά την ενασχόληση με τη σχετική ενότητα).

Εικόνα 2

Εικόνα 3

Στην τέταρτη ενότητα, στους «Ανθρώπους», ως τεχνική αξιολόγησης, επιλέξαμε το παιχνίδι ρόλων. Είχε προηγηθεί η επίσκεψη στον πεζόδρομο, η παρατήρηση των ανθρώπων που τον επισκέπτονται ή εργάζονται εκεί, οι συνεντεύξεις που τους πήραμε και η απομαγνητοφώνησή τους. Τα παιδιά ανέφεραν τους διάφορους ανθρώπους που κυκλοφορούν στον πεζόδρομο και επέλεξαν τους ρόλους. Αυτοσχεδιάζοντας, διαμόρφωσαν απλούς διαλόγους και έδειξαν διάφορα δρώμενα με χαρακτηριστικές σκηνές από τον πεζόδρομο. Είναι αξιοσημείωτο, ότι ανάμεσα στους ρόλους τους, επέλεξαν και τα άτομα με αναπηρίες (τυφλούς) που τους έκαναν να περπατάνε στην ειδική λωρίδα. Αυθόρμητα έβγαλαν μια συμπεριφορά προστασίας ως προς αυτά τα άτομα και χωρίς να έχουν αντίστοιχη εικόνα απ' όσα είδαμε στον πεζόδρομο, προσπάθησαν να τα βοηθήσουν. Στην αναπαράσταση των διαφόρων επαγγελματιών και συγκεκριμένα του αμαξά, μετέφεραν ακριβώς τα λόγια που τον άκουσαν να λέει κατά τη διάρκεια της επίσκεψής μας στον

πεζόδρομο, απόδειξη, ότι είχαν προσέξει και είχαν αποτυπώσει, όσα παρατηρούσαμε. Στους διαλόγους μεταξύ μαμάδων και παιδιών είπαν πράγματα που μας είχε πει μία μητέρα κατά τη διάρκεια της συνέντευξης που της πήραμε. Π.χ.: «Σε έφερα εδώ, γιατί είναι ήσυχα και δεν έχει αυτοκίνητα», γεγονός που μας έδειξε, ότι έδωσαν βάση στις συνεντεύξεις που πήραμε και στην απομαγνητοφώνησή τους.

Φωτογραφίες 1,2& 3. Παιχνίδι ρόλων: «Σκηνές από τον πεζόδρομο»

Φωτογραφία 1

«Ο αμαξάς και το άλογο»

Φωτογραφία 2

«Η αστυνομικός βοηθάει τον τυφλό να περπατήσει στην ειδική λωρίδα στον πεζόδρομο »

Φωτογραφία 3

«Οι τουρίστες ρωτάνε πού είναι η Ακρόπολη»

Στην πέμπτη ενότητα, στα «Σπίτια», επιλέξαμε ως τεχνική αξιολόγησης, **την ομαδοποίηση φωτογραφιών**. Επισκεφτήκαμε τα σπίτια του πεζόδρομου, τα παρατηρήσαμε, εντοπίσαμε ομοιότητες και διαφορές με τα δικά μας σπίτια. Στο τέλος της ενότητας δώσαμε στα παιδιά φωτογραφίες από διάφορα σπίτια. Τους ζητήσαμε να βάλουν σε μία ομάδα τις φωτογραφίες από τα σπίτια που ανήκουν στον πεζόδρομο. Αυτή η ομαδοποίηση έγινε ομαδικά. Στη συνέχεια μοιράσαμε σε κάθε παιδί ένα φυλλάδιο που είχε διάφορα σπίτια, ανάμεσα σε αυτά και σπίτια από τον πεζόδρομο. Τους ζητήσαμε να βάλουν σε κύκλο μόνο τα σπίτια που ανήκουν στον πεζόδρομο. Τα παιδιά ανταποκρίθηκαν σε αυτή τη δραστηριότητα με μεγάλη ευκολία. Σε ένα μεγάλο ποσοστό, (30 από τα 36), δεν έκαναν κανένα λάθος.

Στην έκτη ενότητα του προγράμματος, τα «**Προβλήματα – Προτάσεις**», επιλέξαμε ως τεχνική αξιολόγησης την **καταγραφή** των προβλημάτων και των τρόπων επίλυσής τους, μέσω της **ζωγραφικής, της τεχνικής του κολάζ** και της **χαρτογράφησης**. Μία από τις επισκέψεις μας στον πεζόδρομο, είχε ως στόχο την ανάδειξη των προβλημάτων. Σε ένα χαρτί του μέτρου, είχαμε οριοθετήσει τον πεζόδρομο και είχαμε επισημάνει τα πιο σημαντικά σημεία του χώρου. Επισκεφτήκαμε τον πεζόδρομο και όποιο πρόβλημα παρατηρήσαμε, το καταγράψαμε, ζωγραφίζοντάς το στον χάρτη. (σπασμένοι κυβόλιθοι, παρκαρισμένα αυτοκίνητα, ακαθαρσίες ζώων, αποστίγαρα κ.α.).

Ταυτόχρονα, φωτογραφίζαμε τα προβλήματα που εντόπισαν τα παιδιά. Όταν επιστρέψαμε στην τάξη, συζητήσαμε για αυτά τα προβλήματα. Δίπλα στις ζωγραφιές που έκαναν τα παιδιά, κολλήσαμε και τις αντίστοιχες φωτογραφίες που είχαμε τραβήξει. Παρατηρήσαμε τον χάρτη και

κάναμε προτάσεις προς τη δήμαρχο και προς την Ε.Α.Χ.Α., ώστε να επιλυθούν τα προβλήματα που εντοπίσαμε.

Εικόνες 4 & 5. Φυλλάδια αξιολόγησης από την ενότητα «Σπίτια».

Εικόνα 4

Εικόνα 5

Φωτογραφίες 4 & 5. Χάρτες με την καταγραφή των προβλημάτων.

Οι προτάσεις που έκαναν τα παιδιά είναι:

- Να φτιάξουν τους σπασμένους κυβόλιθους και τα σπασμένα μάρμαρα
- Να βάλουν ράμπες, όπου έχει σκαλοπάτια, για να μπορούν να περνάνε τα αναπηρικά καροτσάκια.
- Να μην αφήνουν να παρκάρουν αυτοκίνητα.
- Να μην αφήνουν τα αυτοκίνητα να περνάνε, γιατί ρίχνουν λάδια και ενοχλούν τους πεζούς.
- Να μη ξαναφήσουν την έκθεση βιβλίου να πάει εκεί πέρα, γιατί δεν μπορούμε να δούμε όλον τον πεζόδρομο.
- Να ξαναφτιάξουν τα σκαμμένα.
- Να μην αφήνουν τους ανθρώπους να πετάνε αποτσίγαρα κάτω.
- Να πούνε στα αφεντικά να μαζεύουν τα κακά από τους σκύλους τους.

Ολοκληρώνοντας το πρόγραμμα, κλείσαμε με έναν αυτοσχεδιασμό, ο οποίος λειτούργησε ως **τελική αξιολόγηση**. Τα παιδιά σύμφωνα με τις ομάδες που είχαν χωριστεί, έφτιαξαν ένα μικρό δράμενο. Στη συνέχεια έγινε μία σύνθεση όλων των δράμενων και παρουσιάστηκε ένας σκηνικός αυτοσχεδιασμός με θέμα: «Μια μέρα στον πεζόδρομο της Διονυσίου Αρεοπαγίτου». Μέσα από αυτόν τον αυτοσχεδιασμό έδειξαν καθημερινές καταστάσεις, ανέδειξαν προβλήματα, πρότειναν

λύσεις. Φάνηκε τι είχαν μάθει και τι τους είχε κάνει περισσότερη εντύπωση. Επέλεξαν μόνο τους τους ρόλους και τα σκηνικά αντικείμενα. Αυτό που ετοίμασαν, το παρουσίασαν στους γονείς τους. Η τελική αξιολόγηση έγινε και με μία άλλη τεχνική, αυτή της ζωγραφικής. Στην αρχή του προγράμματος είχαμε ζητήσει από τα παιδιά να μας ζωγραφίσουν, ότι γνώριζαν πως υπάρχει στον πεζόδρομο. Την ίδια δραστηριότητα, τους ζητήσαμε να κάνουν και στο τέλος του προγράμματος. Συγκρίναμε όλοι μαζί τις αρχικές με τις τελικές ζωγραφιές και κάναμε τα σχετικά σχόλια.

Εικόνα 6. Αρχική και τελική ζωγραφική των παιδιών, πριν αρχίσουμε το πρόγραμμα και όταν το ολοκληρώσαμε.

Εικόνα 6^α (πριν)

Εικόνα 6^β (μετά)

Το υλικό από τις εργασίες κάθε παιδιού, το συγκεντρώσαμε σε ξεχωριστούς φακέλους και φτιάξαμε τον **Φάκελο Εργασιών Αξιολόγησης** για κάθε **Μαθητή**. Το περιεχόμενο των φακέλων μας έδωσε τη δυνατότητα να παρατηρήσουμε την εξέλιξη κάθε μαθητή και να το συζητήσουμε και με τον ίδιο, αλλά και με τους συμμαθητές του. (Κουλουμπαρίτση, Α, Μουρατιάν, Ζ (2004), Εναλλακτικοί Τρόποι αξιολόγησης σε ένα διαθεματικό αναλυτικό πρόγραμμα: ο ατομικός φάκελος του μαθητή, στο Μπαγάκης, Γ. *Ο εκπαιδευτικός και το αναλυτικό πρόγραμμα*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα)

Στα πλαίσια υλοποίησης του προγράμματος, λειτούργησε και η **αυτοαξιολόγηση** των εκπαιδευτικών. Έχοντας ως στόχο τη βελτίωση και την ανατροφοδότηση του εκπαιδευτικού έργου, και οι δύο εκπαιδευτικοί που εμπλέκονταν στο πρόγραμμα, παρατηρούσαν και κατέγραφαν τις αντιδράσεις των παιδιών κατά τη διάρκεια υλοποίησης των δραστηριοτήτων, το βαθμό συμμετοχής τους, και τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν.

Είχαν τακτικές συναντήσεις μεταξύ τους (1-2 φορές την εβδομάδα), στη διάρκεια των οποίων γινόταν η **διαμορφωτική αξιολόγηση**. Συμβουλευόντουσαν τα στοιχεία τα οποία συμπλήρωναν και περιέχονταν στον ατομικό φάκελο του εκπαιδευτικού. Αντάλλασαν απόψεις για την πορεία του προγράμματος. Εντόπιζαν μεθοδολογικά λάθη. Ανέφεραν τις παρατηρήσεις που είχαν κάνει και τις καταγραφές των σημείων που πίστευαν, ότι ήθελαν περισσότερη επεξεργασία. Αυτές οι συναντήσεις είχαν ως αποτέλεσμα την αλλαγή ενός μέρους του προγράμματος, τον εμπλουτισμό του με κάποιες άλλες δραστηριότητες, οι οποίες βγήκαν αυθόρμητα από τα παιδιά. Επίσης είχαν ως αποτέλεσμα και την αλλαγή στάσης των εκπαιδευτικών. Αρχικά, έχοντας το «σύνδρομο του δασκάλου», μας διακατείχε μία αγωνία για το πώς θα «αφηνόμασταν» στα παιδιά, τι θα μας πρότειναν, για το αν θα πετύχαινε το πρόγραμμα.. Η εξέλιξη του προγράμματος έδωσε τις ανασφάλειες που νιώθαμε και μας έδειξε, ότι τα παιδιά μπορούσαν πράγματι να προτείνουν ουσιαστικά πράγματα και να ανταποκριθούν επάξια στο ρόλο της ενεργητικής συμμετοχής τους. (Κουλουμπαρίτση, Α, Μουρατιάν Ζ, 2004)

Εκτός από τις τεχνικές αξιολόγησης, που χρησιμοποιήθηκαν στις επιμέρους ενότητες, κρίνουμε, ότι θα πρέπει να αναφέρουμε και κάποια γεγονότα, τα οποία λειτουργούν και αυτά, ως μία μορφή αξιολόγησης του προγράμματος.

- Κατά τη διάρκεια της ενότητας «Άνθρωποι», τα παιδιά ανακαλούσαν συχνά πληροφορίες που είχαν πάρει σε προηγούμενη ενότητα. Είναι χαρακτηριστικό, ότι, όταν επισκέφτηκε το σχολείο μας μία συνεργάτης της Ε.Α.Χ.Α, μιλώντας στα παιδιά για την κατασκευή του πεζόδρομου, αναφερόμενη στα αρχαία, τα παιδιά της έλεγαν για τη ζωφόρο του Παρθενώνα, το δωρικό ρυθμό, τη Μελίνα Μερκούρη, το σπίτι του Πρόκλου κ.α. Απ' ότι

είπε και η ίδια η συνεργάτης ,της έκανε ιδιαίτερη εντύπωση το πόσα πράγματα ήξεραν τα παιδιά.

- Υπήρχε ένας μεγάλος ενθουσιασμός στα παιδιά, με όλα όσα έκαναν. Όταν δημιουργήθηκε στην τάξη «η γωνιά της φύσης», κατά τη διάρκεια της ενότητας «Πράσινο», τα παιδιά την εμπλούτιζαν συνεχώς, φέρνοντας κλαδιά, καρπούς, φύλλα, ακόμα και όταν ολοκληρώσαμε την ενότητα.
- Μετέφεραν πολύ συχνά, σε άλλους χώρους ορισμένα απ' όσα είχαν μάθει. Σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα μουσείου, που παρακολούθησε κάποιο από τα παιδιά,– όπως μας είπε η μητέρα του παιδιού- όταν έγινε αναφορά για τους αρχιτεκτονικούς ρυθμούς των αρχαίων ναών, αυτό άρχισε να τους αναφέρει. Κάποιο άλλο, περνώντας με τους γονείς του από τους στύλους του Ολυμπίου Διός, τους είπε με ενθουσιασμό, ότι είναι Κορινθιακού ρυθμού.
- Οι γονείς ενθουσιασμένοι, ανέφεραν τις θετικές εντυπώσεις των παιδιών. Συνεχώς τους μετέφεραν στο σπίτι τι κάναμε στο σχολείο. Τα παιδιά τους ζητούσαν να επισκεφθούν μαζί τον πεζόδρομο και τους έλεγαν, όσα είχαμε κάνει.
- Υπήρχε ένα συνεχόμενο ενδιαφέρον από τα παιδιά για κάθε ενότητα .Τι θα μάθουν, πώς θα συνδυάσουν τις καινούριες πληροφορίες, πώς θα πάρουν απάντηση στα ερωτήματά τους.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ξεκινώντας το πρόγραμμα, είχαμε θέσει τρεις βασικούς στόχους: Α) Να μάθουν τα παιδιά για τον πεζόδρομο και να διευρύνουν το γνωστικό τους πεδίο, Β) Να δημιουργηθεί μια ευχάριστη ατμόσφαιρα στην τάξη και να περάσουμε όλοι καλά και Γ) Να αποκτήσουν μια περιβαλλοντική συνείδηση. Ολοκληρώνοντάς το, θα θέλαμε να αναφέρουμε, ότι όπως φαίνεται και από τις αξιολογήσεις των επιμέρους ενότητων, τα παιδιά κατανόησαν πλήρως το περιεχόμενό τους και εμπλούτισαν τις γνώσεις τους.

Σε σχέση με το δεύτερο στόχο, μέσα στην τάξη επικρατούσε ένα ευχάριστο κλίμα. Υπήρξε μεγάλος ενθουσιασμός και αμείωτο ενδιαφέρον από την πλευρά των παιδιών. Αυτά τα συναισθήματα και οι αντιδράσεις, αποτελούν και την αξιολόγηση του προγράμματος.

Ο εντοπισμός των προβλημάτων και οι προτάσεις προς επίλυση, αποδεικνύουν, ότι τα παιδιά, άρχισαν να αποκτούν κάποια στοιχεία περιβαλλοντικής συνείδησης. Αυτό θα αποδώσει μακροπρόθεσμα και εφόσον υπάρξουν οι ανάλογες προϋποθέσεις και τα ερεθίσματα από το εγγύς περιβάλλον.

Ως προς την επιλογή των συγκεκριμένων τεχνικών της αξιολόγησης, από αυτές, πήραμε ,τα στοιχεία εκείνα, τα οποία θέλαμε να αξιολογήσουμε. Τα παιδιά ανταποκρίθηκαν με ευκολία. Η ποικιλία που υπήρχε, δεν τα κούρασε καθόλου. Αντιθέτως τους δημιουργούσε ενδιαφέρον. Το ίδιο νιώσαμε κι εμείς , οι εκπαιδευτικοί. Επιπλέον, μέσα από τον Ατομικό Φάκελο κάθε μαθητή μπορέσαμε να διαπιστώσουμε την ατομική τους βελτίωση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα παιδί από την Κίνα, που μιλούσε ελάχιστα ελληνικά, νιώθοντας ενθουσιασμένη από το πρόγραμμα, άρχισε να «μεταφέρει» στο σπίτι πολλά από αυτά που είχαμε κάνει ,και έχοντας την ανάγκη να επικοινωνήσει περισσότερο με τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης, «λύθηκε η γλώσσα της».

Αντιλαμβανόμαστε επίσης και τη βελτίωση που σημειώθηκε σε επίπεδο ομάδας, σε σχέση με την ενεργητική συμμετοχή των παιδιών, τη δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ τους, , την αποδοχή του διαφορετικού και τη δημιουργική συνύπαρξη. Σε ένα σχέδιο εργασίας, κατά τη φάση της αξιολόγησης, δεν αξιολογείται μόνο το τελικό προϊόν, αλλά και η διαδικασία, η συμβολή δηλαδή των παιδιών σε όλα τα στάδια του σχεδίου εργασίας.(Γκλιάου,Ν.(2002), Ευέλικτη Ζώνη. Σχέδια εργασίας στο Νηπιαγωγείο, *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 30, σελ.70-73)

Καταλήγοντας, θα θέλαμε να αναφέρουμε τη φράση που μας είπε ένα παιδί, όταν τελειώσαμε το πρόγραμμα. Έχοντας μια λυπημένη έκφραση στο πρόσωπό του, μας κοίταξε και είπε: «Κυρία γιατί τελείωσε; Δε θα κάνουμε άλλο για τον πεζόδρομο;».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bennet(1989), Four Steps to Evaluating Enviromental education Learning Experiences,*Journal of Enviromental Education*, τμ.20, τχ.2, σελ.14-21
2. Γεωργούσης, Π (1998),*Η Αξιολόγηση των μαθητών με βάση το φάκελο υλικού*, Εκδ. Δελφοί, Αθήνα.
3. Γκλιάου, Ν.(2002), Ευέλικτη Ζώνη. Σχέδια εργασίας στο Νηπιαγωγείο, *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 30, σελ.70-73
4. Γκλιάου – Χριστοδούλου, Ν (2003), Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών στο Νηπιαγωγείο, *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο*, τχ. 36, σελ. 8-14
5. Δημητρόπουλος, Ε. (1997), *αξιολόγηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης*, Εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα.
6. Κουλουμπαρίτη, Α. Μουρατιάν, Ζ (2004),*Σχέδια εργασίας στην τάξη και στην πράξη*, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα.
7. Μπαγάκης, Γ(2001), *Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου*, Εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα.
8. Μπαγάκης, Γ.(2004), *Ο εκπαιδευτικός και το αναλυτικό πρόγραμμα*, Εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα
9. Παρασκευόπουλος, Ι (1984), *Εξελικτική Ψυχολογία*, Τόμος 2, Αθήνα.
10. ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2002), *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Προγράμματα Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Δραστηριοτήτων*, Αθήνα.